

Warszawa 2015-05-09

Dziekanat
Wydziału Wojskowo-Lekarskiego
wpłynęło dn. 2015-05-15
podpis *[podpis]* l.dz. 1018

18.05.2015

DZIEKAN
Wydziału Wojskowo-Lekarskiego
Uniwersytetu Medycznego w Łodzi

OCENA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ lek. Jerzego Brunowskiego pt.: Ocena wpływu uczestnictwa w Polskim Kontyngencie Wojskowym w Afganistanie na seksualność i zachowania emocjonalne żołnierzy.

Promotor: prof.dr hab.n.med. Antoni Florkowski

Uniwersytet Medyczny w Łodzi

2015-05-18

Wydział Wojskowo – Lekarski

Łódź 2015.

DZIEKAN
Wydziału Wojskowo-Lekarskiego
Uniwersytetu Medycznego w Łodzi

Prof. zw. dr hab. n. med. Jurek Olszewski

Oceniana rozprawa, napisana zgodnie z przyjętymi zasadami, obejmuje część teoretyczną, empiryczną, analizę wyników, dyskusję, streszczenie, bibliografię, spis tabel i wykresów, aneksy. Rozprawa liczy 197 stron, 230 pozycji piśmiennictwa, 72 tabele i 63 wykresy.

Pracę przeczytałem z zainteresowaniem z kilku przyczyn: jako były oficer zawodowy, lekarz wojskowy, temat mało znany w polskim piśmiennictwie a szczególnie w seksuologicznym.

Uwagi szczegółowe:

- 1.Badania seksuologiczne w Polsce zaczęły się już w XIX wieku. W okresie po II wojnie światowej byli ich pionierami byli najpierw prof. Tadeusz Bilikiewicz i Bolesław Popielski. Poza nazwiskami wymienionymi przez Autora należałoby dodać prof. Andrzeja Jaczewskiego a szczególnie prof. Zbigniewa Izdebskiego [str.8].
- 2.Podzielam pogląd Autora, często pomijany w pracach naukowych, że poważnym ograniczeniem badań w seksuologii jest wpływ upływu wieku na przypominanie sobie własnych zachowań seksualnych oraz przekłamywanie faktów [str.9].

3. Polemizowałbym z poglądem, że 'nadal pozostaje aktualny tradycyjny wzorzec męczyzny inicjującego współżycie i odczuwającego skrępowanie, gdy seks rozpoczyna partnerka' [str.14]. W naszej obyczajowości zachodzą duże zmiany i współistnieją różne wzorce.
4. Rozdział 'patologie seksualne' oceniam jako dobrze opracowany. Brak w nim źródła informacji o epidemiologii zaburzeń seksualnych [str.17] i zaburzeń erekcji [str.21]. Szczególnie godne uwagi są dane o rozpowszechnieniu wzorców podniecenia związanych z parafilią w badaniach populacyjnych [str.25]. Podobnie interesujące informacje podaje najnowsza wersja klasyfikacji DSM-5.
5. Doceniam dane podane przez Autora na temat wpływu zaburzeń emocjonalnych na seksualność [str.27] i mało znany fakt, że np. w depresji może być wzrost zainteresowania seksem.
6. Rozdział 'stres pola walki' oceniam jako bardzo dobrze opracowany i interesujący. Autor podaje najnowsze i dokładne dane z piśmiennictwa. Sądzę, że tego typu rozdział powinien być opracowany w formie odrębnej publikacji [str.29-38]. Również interesujące są dane w rozdziale 'Polski Kontyngent Wojskowy w Afganistanie' [str.39-42].
7. Zgadzam się ze stwierdzeniem, że 'seksualność żołnierzy nie jest popularnym tematem wśród badaczy' [str.43]. W Polsce jest już kilku lekarzy wojskowych, którzy uzyskali specjalizację z seksuologii i są warunki dla tego typu monografii. Mam nadzieję, że może Autor poświęci uwagę tej 'białej plamie' w piśmiennictwie seksuologicznym.

Część empiryczna

1. pytania badawcze oceniam jako dobrze opracowane [str.48]. Brak natomiast hipotez, które Autor mógł opracować na podstawie chociażby danych z piśmiennictwa.
2. Badana populacja – 123 żołnierzy jest wystarczająca dla tego typu programu badawczego. Jednak podobnie jak w innych badaniach populacyjnych z zakresu seksuologii zastanawia fakt, że około 25-30% badanych wycofuje się z badań lub nie wypełnia kwestionariuszy. Może mieć to wpływ na ocenę problemu. Grupa kontrolna, jakkolwiek wystarczająca w programie badawczym, mogłaby być większa.

3. Narzędzia badawcze – bardzo pozytywnie oceniam ich dobór. W przypadku Skali Patologii Seksualnej i Kwestionariusza 'Ocena poczucia własnej wartości i relacji związku z partnerką' brak autora.

4. Rozdział poświęcony wynikom badań [str.53-123] jest bardzo obszerny, wszechstronnie opracowany, przejrzysty dzięki tabelom i wykresom. Oceniam go jako bardzo dobrze opracowany. Autor uzyskał wiele danych. Dane są jakie są ale część z nich zasługuje na uwagę np.:

-weterani częściej w porównaniu z grupą porównawczą oceniali pozytywnie atmosferę w domu rodzinnym [str.56]. Interesujące, co jest tego przyczyną.

-negowanie typowych dla rozwoju psychoseksualnego zabaw seksualnych w dzieciństwie [str.61] trudno chyba uznać jako wyraz niepamięci u tak młodych ludzi. Postawa obronna?

-liczba partnerów seksualnych [str.64]. Z wielu badań wynika, że mężczyźni są skłonni do zawyżania danych.

-zaskakuje mnie fakt, że aż 27% badanych nie zastanawiało się, czy czuło obawę o zdrowie [str.68] a także brak wpływu misji na jakość życia seksualnego [str.81].

-uderza rozbieżność dotycząca rozpowszechnienia zaburzeń erekcji w 3 metodach badawczych [str.82,84 i 92]. Postawa obronna?

-bolesność członka w trakcie stosunku [str.94] w obu grupach okazała się większa w porównaniu z badaniami polskiej reprezentatywnej populacji -3%. Interesująca różnica.

5. Rozdział 'omówienie wyników badań' –dobrze opracowany. Nie mam uwag.

6. Rozdział 'wnioski' – dobrze opracowany, wyważony i interesujący.

7. Piśmiennictwo – oceniam je bardzo pozytywnie. Jest wszechstronne, obszerne, reprezentatywne. Zasługuje na uznanie.

Sumując:

Rozprawę Autora oceniam jako bardzo interesującą, erudycyjną, wnikliwą, o dużych walorach poznawczych i praktycznych. Autor ujawnił wysoki poziom umiejętności pracy naukowej. Rozprawa doktorska dotyczy mało znanego w piśmiennictwie seksuologicznym zagadnienia.

Program badawczy został zrealizowany. Mam nadzieję, że zachęciłem Autora do sugerowanych wyżej opracowań.

Rozprawa doktorska Pana doktora Jerzego Brunowskiego spełnia warunki ubiegania się o stopień doktora nauk medycznych i wnioskuję do Rady Wydziału Wojskowo – Lekarskiego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi o dopuszczenie Autora do dalszego postępowania w przewodzie doktorskim. Ze względu na opracowanie mało znanego w piśmiennictwie zagadnienia, który dotyczy programu badawczego Autora, wnioskuję o wyróżnienie.

Zakład Seksuologii Medycznej i Psychoterapii
Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego
ul. Czerniakowska 231, 00-416 Warszawa
Kierownik Zakładu

prof. dr hab. med. Zbigniew Lew-Starowicz